film 72

SAYI : 25
EYLÜL

SİNEMATEK ÜYELERİNİN VE SİNEMA DOSTLARININ DİKKATİNE

ÇOCUKLAR İÇİN SİNEMA

Sinemanın çocuklar için taşıdığı değeri, çocukluk yıllarını hatırlayan her sinemasever çok iyi bilir. Biraz havasız sinema salonlarında, bize bir parça büyük gelen koltuklara gömülüp, ışıklar sönünce başlayacak olan o büyülü masal dünyasını, taze ve temiz belleklerimize yerleşen o kahramanların yüzlerini bir daha ömrümüz boyunca unutamayız. Çocukluk yıllarımızın filim kişilerini, bugün bile, entellektüel yönelişlerimizin dışına çıkıp saf bir bakışla hatırladığımızda, yeryüzünün en büyük oyuncu'ları olarak düşünürüz. Sinema denebilir ki en derin ve çok yönlü etkilerini çocuklar üstünde yapar.

Bütün bu gerçeklere karşılık ülkemizde çocukların sinema ile olan ilgileri, birkaç sinema salonunun her türlü titizlik ve zevkten yoksun programlarına ve yazlık sinemaların kırık dökük, parçalanmış, kısaltılmış filimlerine bırakılmıştır.

Türk Sinematek'i bir yandan kendi amaçlarının uygulanması yolunda önemli bir adım olduğu, çocukların sinema eğitiminin güzel ve değerli filimlerle sağlanması gerektiğine inandığı, bir yandan da yıllardan beri çocuk velisi üyelerinin isteklerini yerine getirmek istediği için sonunda büyük ilgi göreceğini kesinlikle bildiği bir girişimi bu yıl yapacaktır: SİNEMATEK'TE ÇOCUK SİNEMASI GÖSTERİLERİ.

Bu gösteriler Sinematek'in büyükler için düzenlediği gösteriler gibi, hatta daha da büyük bir titizlikle düzenlenecek, çocuklar için sinema'nın bütün klasik ve modern filimleri sırayla gösterilecektir. Bir fikir vermek amacıyla bu programlarda yer alacak filimlerin belli başlı türlerini belirtmek isteriz:

— ÜNLÜ GÜLDÜRÜ SANATÇILARININ FİLİMLERİ / Şarlo, Buster Keaton, Laurel - Hardy, Harold Lloyd, Harry Langdon, Toto, Jerry Lewis, But Abbot - Lou Castello gibi güldürü ustalarının filimleri.

— CANLI RESİM (CARTOON) FİLİMLERİ / Walt Disney, Walter Lantz, Jiri Trnka, Lev Atamanov, Jack Kinney, Karel Zeman gibi canlandırma ustalarının bütün unutulmaz filimleri.

— SERÜVEN FİLİMLERİ / Albert Lamorisse gibi ilginç yönetmenlerin şiirsel, ya da başka yönetmenlerin ünlü çocuk klasiklerinden uyarladıkları Jules Verne, Swift, Twain eserleri.

— EĞİTİCİ VE EĞLENDİRİCİ BELGE FİLİMLERİ / Tazieff'in Alevli Dağlar'ından Cousteau'nun deniz dibi dünyasına, Disney'in doğa filimlerine kadar bir çok önemli belgesel filmi içine alan programlar.

— SİRK, BALE VS. FİLİMLERİ / Çocukların ilgisini her zaman çeken bu tür gösterilerin konu teşkil ettiği eğlenceli ve zevkli gösteri filimleri.

— KAHRAMANLARI ÇOCUK OLAN FİLİMLER / Bilindiği gibi birçok ünlü yönetmen kahramanı çocuk olan önemli filimler yapmıştır. Vigo'dan günümüzde Lester'e kadar uzanan birçok önemli filmin (Dörtyüz Darbe, Şahidin Gözleri, Küçük Şahit, Zırhsız Şövalye, vs.) kahramanı çocuktur ve çocuklarımız tarafından bu filimlerin zevkle izleneceği kuşkusuzdur.

Çocuklarımız bir yıl için ödeyecekleri 50 TL. lık bir bağış karşılığında bu filimleri izlemek olanağını bulacaklardır. Üyelerimizin bu konuda daha ayrıntılı bilgi için Sinematek üye işlemleri görevlisi arkadaşımıza başvurmalarını rica ederiz.

Bu konuda son olarak bir de uyarımız var: Çocuk gösterileri haftanın belirli iki gününde ve birer seans olarak yapılacağından yerimiz son derece sınırlı olacaktır. Bu bakımdan Ekim 1972'de başlayacak çocuk gösterileri için kayıtların başladığı 10 Eylül tarihini unutmayınız.

SİNEMATEK'İN EYLÜL 1972 GÖSTERİ PROGRAMI

Yaz gösterilerimiz arasında özellikle ikisi, üyelerimizin büyük ilgisini çekti: BEYAZ PERDEDE ÜNLÜ BESTECİLERİN HAYATLARI ve BALE FİLİMLERİ. Bu programlar, gösterileri yaz aylarında da kaçırmayan çok az sayıda üyemizin ilgisini çekmesine karşılık, çeşitli nedenlerle İstanbul dışında ya da kent dışında bulunan, tatil dolayısıyla memleketlerine giden büyük bir üye çoğunluğunun da izleyemedikleri talihsiz gösteriler oldu. Ancak sunulan filimler öylesine beğenildi ki, sonunda bunları göremiyen üyelerimizden bir çeşit istek yağmuru ile karşı karşıya kaldık. Müzik filimleri arasında değerli bir belge filmi olan Prokoviev'in, Bale filimlerinin ise büyük kısmının mutlaka yeniden programlanması istendi. Bu filimlerin gereğince izlenmediği kanısına biz de sahip olduğumuz için eylül ayında bu unutulmaz sanat gösterisini üyelerimize yeniden sunmayı kararlaştırdık.

Eylül ayının ikinci ve yeni programı ise, her toplu gösterisi bir sanat olayı olan Polonya sinemasının çağdaş filimlerine ayrıldı. Gerek Avrupa gerekse dünya sinema sanatının gelişmesinde önemli katkıları bulunan, filim şenliklerinde her zaman başköşelerden birini tutan Polonyalı yönetmenlerin ilginç ve bir kısım yepyeni eserlerinden meydana gelen bu programda beş uzun metrajlı, beş de kısa metrajlı filim sunuyoruz. Filimleri gösterilecek yönetmenlerden Wajda, Kawalerowicz gibi büyük ustaları, Has, Kutz gibi önemli orta kuşak yönetmenlerini üyelerimiz başka filimlerinden hatırlayacaklardır. Zanussi ise Sinematek'te ikinci eseri sunulan önemli bir genç kuşak yönetmeni. Polonya filimlerinin modern anlatımı, nefis görüntüleri, ilginç konuları bu toplu gösteride sunulacak olan her filimde yeniden sinemaseverlerin ilgisiyle karşılaşacak.

EKİM AYINDA TAM GÜN GÖSTERİLERİMİZ BAŞLIYOR

Sinematek'in yaz ayları süresince günde ikiye indirdiği seans sayısı, ekim başından başlayarak kış düzenine girecek ve gene dörde çıkarılacaktır. Yakında size ayrıntılarını vermek olanağını bulacağımız yeni mevsim gösterilerinin olağanüstü programları bir bakıma Polonya Çağdaş Sineması gösterileriyle başlamış oluyor. Ancak burada, üyelerimize her yıl yaptığımız bir uyarıyı tekrarlamak isteriz: Üye yeniletme işleminizi kasım ayına bırakmayınız. Beş bin üyemizin yeniletme işleminin ne ölçüde zaman alıcı olduğunu takdir edersiniz. Önceden yeniletmekle herhangi bir kaybınız olmayacaktır. Gene kartlarınıza yazılması gerekli tarih konulacaktır. Ama erken yeniletmeniz halinde hem sizler hem de görevli arkadaşlarımız sıkışıklıktan kurtulacaklardır.

FİLİM GÖSTERİLERİ /

ÇAĞDAŞ POLONYA SİNEMASI TOPLU GÖSTERİSİ /

— **SARAGOSSA'DA BULUNAN EL YAZMASI / REKOPIS ZNALEZIONY W SARAGOSSIE / Wojciech J. Has 1964** (Genç Alphonse Van Worden İspanya Kralının Vallon muhafız alayında yüzbaşıdır. Madrid'e giderken vahşi Sierra Morena dağlarını aşmak zorunda kalır. Geceyi geçirmek üzere kaldığı bir handa iki Magrip'li prenses ile tanışır. Bu prensesler ona bir sır verirler. Alphonse Van Worden, çok zengin ve kudretli bir Magripli ailesinin soyundan gelmektedir ve kendisini büyük bir servet ve imkânlar beklemektedir. Ama daha önce böyle bir fırsata lâyık olup olmadığını ispat etmesi, bir sürü deneyden geçerek cesaretini, dürüstlüğünü ve soyluluğunu ortaya koyması gerekmektedir. Böylece Van Worden, kendi isteği dışında meydana gelen bir sürü ve birbirinden olağanüstü olayın kahramanı olur. Onu hayaletler kovalar, cin çarpmışların hatta cinlerin hücumuna uğrar sonra da engizisyon'un eline düşer. Sonunda esrarengiz bir Kabal'cının şatosuna gelir. Onun okuduğu olağanüstü öyküleri birbiri peşisıra dinler. Her öykünün birçok anlamı vardır. Ve Kabal'cı, Van Worden'ın ruhu için bir rasyonalist ve matematikçi olan Velasquez'le çatışır. Filmin ikinci bölümünü meydana getiren «Madrid Öyküleri»nde Van Worden'ın başından geçen bir sürü yeni serüveni ve bu serüvenlere karışan yeni insnları izleriz. Hiç kuşkusuz sonunda Van Worden bütün seyirciyi şaşkınlığa düşürecek çok doğal ve basit bir son'la serüvenlerini bitirir.

Saragossa'da Bulunan El Yazması, 1761 - 1815 yılları arasında yaşamış olan ünlü yazar Kont Jean Potocki'nin en ünlü eseridir. Ve anlatıldığına göre ciddi bir ruhi rahatsızlık geçiren Kontes Potocki için Kont'un dogaçtan anlattığı öykülerin bir araya getirilişidir. Eser Fransızca olarak yazılmış, ilk kez 1813'te Fransa'da yayınlanmıştır. Roman, sadece Polonya edebiyatının değil, Avrupa ve dünya edebiyatının da klasik başeserlerinden biri sayılmaktadır. Kont Potocki daha sonra Rus Çarı'nın hizmetine girmiş ve ünlü bir seyyah olarak çeşitli yerleri dolaşmış, bu arada Kafkasya ve Türkiye'ye de gelmiş gezdiği bütün ülkeler hakkında ilginç eserler yayınlamıştır.
Has, ise Potocki'nin eserini büyük bir ustalık ve harikulâde diliyle sinemaya kazanmıştır. Saragossa, şimdiden dünya sinema klasikleri arasına girmiş bir başeserdir. Geniş ekran. Oy./Zbigniew Cybulski, Iga Cembrzynska, Joanna Jedryka, Franciszek Pieczka. Süresi/180 dakika.)

— **HERŞEY SATILIK/WSZYSTKO NA SPRZEDAZ/Andrzej Wajda 1968** («BU FİLMDE ZBİGNİEW CYBULSKİ İLE UZUN YILLAR SÜREN ARKADAŞLIĞIM SIRASINDA GÖRDÜĞÜM VE BİLDİĞİM OLAYLARI, GERÇEKLERİ VE DUYDUĞUM ANEKDOTLARI KULLANDIM. OYSA BU YALNIZCA CYBULSKİ ÜZERİNE BİR FİLİMDİR DEMEĞE CESARETİM YOK. DAHA ÇOK BİR İNSANI YOKLUĞUNDA KAVRAMANIN İMKÂNSIZLIĞINI KANITLAYAN BİR FİLMDİR. BAŞLANGIÇTA PASTGELE PLÂNLANAN SİSLİ OALYLAR VE SİLİK GÖLGELER ŞİMDİ UNUTULMUŞLUĞUN UÇURUMUNDA GİTTİKÇE KAYBOLMAKTA, ERİMEKTE.»

İlgi alanının genişliğine ve değişik konular seçmesine karşın, Wajda filimlerinin hepsinde ortak olan ve onları tek bir çizgide bütünleyen kişisel sanat damgasını eserlerine vurmayı başarmış bir sanatçıdır. Bu ortak yön Wajda'nın kişisel dünya görüşünün hiç değişmemesi ve olayları kendine özgü hayâl gücüyle yorumlamasına bağlanabilir. Böylece eleştirmenlerin «Wajda'nın Barok'u» dedikleri kişisel üslûbu oluşur. Kendi yarattığı bu görüntü dünyasının ayrılmaz bir parçası olan ve onunla özdeşleşen Zbigniew Cybulski'nin kişiliğine duyduğu hayranlık bizi şaşırtmamalıdır. Cybulski'nin ölümünden iki yıl sonra çevirdiği «Herşey Satılık» filminde Wajda kendini anlatır. Vurucu bir duyarlığı olan «Herşey Satılık» ta bir oyuncunun gelmesi beklenmektedir. Yönetmen, filmde çalışan ekip, arkadaşları, anne ve babası, kısaca onu seven herkes boşuna bekler oyuncunun gelmesini, Wajda, burada, korkusuzca bir «mitos» u tanımlamaya, perdede bir biyografi yazmaya çalışmaktadır. Oysa mitos kahramanının ne yüzü perdede görülür, ne de adı anılır. Film, aynı zamanda Wajda'nın kendi sanatı ve genel olarak sanat üzerine bir tartışma denemesidir. «Herşey Satılık» yönetmenin en olgun filmi olarak nitelenmektedir. Wajda, bu filminde eski tutkusunu işlerken, öylesine bir coşkuyla hareket etmiştir ki, bu canlılık yeni bir dönemin habercisi sayılabilir.

Filim boyunca ünlü oyuncu Zbigniew Cybulski'nin adı hiç geçmez. Oysa Wajda'nın, bu filmini, büyük oyuncunun anısına adadığı bilinmektedir. Cybulsi efsanesi sadece oyuncu'nun beyaz perdedeki yaşantısından değil, özel yaşantısından da doğmuştur. Efsanenin kaynakları Wajda'nın bir başka filmine, «Küller ve Elmas» a kadar çıkar. Bu filimde «kara gözlüklü Cybulski», harcanmış bir kuşağı, savaş yıllarının gençliğini temsil etmektedir. Ama bu filimden sonra Wajda ile Cybulski hiç bir filimde birlikte çalışmadılar. Yollarının niçin bu denli ayrıldığı bir soru olarak karanlıkta kalmıştır. Söylendiğine göre Cybulski, Wajda'yı kastederek bir gün «Göreceksiniz, beni çok arayacak...» yollu bir şaka yapmış. «Herşey Satılık» filmi, oyun-

cunun ölümünden iki yıl sonra çevrilmiştir, ama Wajda'nın bu şakaya bir cevabı sayılabilir. Filim, hiç çevrilmemiş bir başka filmin adım adım öyküsüdür.

Filimde gerçek, her an düş'lere, fantezilere karışır. Nefes nefese bir adam, yürüyen bir trenin tekerlekleri arasına düşer. Ama bu sahneyi oynayan, ünlü oyuncu değil, onu duble eden Yönetmen'dir. Oyuncu, çekime gelmemiştir. Herkes, özellikle iki kadın onu ararlar: Bunlardan birincisi eski sevgilisi Beata, öbürü ise şimdiki karısı Elisabeth'tir. Her ikisi de gerçek hayattaki rollerini oynamak üzere çevrilen filimde yer alırlar. Bu arada Beata, Yönetmen'in karısı olmuştur. Bütün bu kişiler, yirmi dört saat boyunca kaybolan oyuncunun izini ararlar. Bir ziyafet'te, küçük bir kentin sinema kulübünde, ormanda bir köşkte, onu tanıyanların arasında aranır dururlar. Sonunda bir radyo haberi bütün umutları bir anda yok eder. Beyninden vurulmuşa dönen Yönetmen, ilk bakışta imkânsız gibi gelen bir işi sürdürmek, filmine devam etmek ister: Arkadaşlarının konuşmalarında, anılarında, çevresinde yarattığı efsanede varolan ünlü oyuncunun yok'luğu üstüne bir filim olacaktır bu.

Cenaze töreninde çekilen aktüalite filimleri seyredilir. Sokakta insanlarla yapılan konuşmalar dinlenir. Birisi, ölen oyuncunun sözde tasarladığı bir senaryodan bahseder. Kaleme almamıştır ama stüdyoda birkaç arkadaşına anlatmıştır. Yönetmen onların peşine düşer. Bu kimseler, tarihi bir filmin çekimine katılmışlardır. Ölüye ait olduğu söylenen senaryo ilkel ve gülünç bir öyküdür, bir filmi esinleyecek nitelikte değildir. Yönetmen, aradığı bu esini, dağa tırmanırken düşüp ölen ve oyuncunun arkadaşı olan renç ressam Wroblowski'nin resimlerinde bulmaya çalışır. Sonunda Yönetmen, biyografik bir filim çevirmeye karar verir ve başrolü, ünlü oyuncunun kişiliğine ve çevresinde yaratılan efsaneye hayran bir genç aktöre verir: Daniel. Ama Daniel, Öteki'nin gölgesi, kopyası olmak istemez. Kaza sahnesinin çekim öncesi karşıklığı içinde Yönetmen birden geçmişe hâkim olamadığını, hiç bir şeyin yeniden yaşatılamayacağını farkeder. Yerine yığılırcasına oturur. Bu sırada safkan bir at sürüsü doludizgin kameranın yanından geçer. Bu köz kamaştırıcı hayvanların havasından ve nal seslerinden sarhoşa dönen Daniel, peşlerine takılır. Renkli. Oy./Beata Tyszkiewicz, Elzbieta Czyzewska, Andrzej Lapicki, Daniel Olbrychski. Süresi/102 dakika.)

— **KARA TOPRAĞIN TADI / SOL ZIEMİ CZARNEJ / Kazimierz Kutz 1969**
(Filmin konusu Yukarı Silezya'da 1920'lerde başgösteren ikinci Polonya ayaklanması sırasında geçer. Alman işgali altındaki Silezya'da, madencilerin, köylülerin ve yedi oğullu bir babanın da içinde bulunduğu bağımsızlık

taraftarı bir grup isyancının ve de bir Silezya ailesinin nasıl parçalandığını anlatır filim. Filmin başkişisi en küçük oğul olan Gabriel'dir. Babasının iznini alarak yeraltı grubuna katılır. Daha sonraki olaylar bize, Gabriel'in gözünden verilir. Altı gün süren ayaklanma sırasında biz de onun deneylerinden geçerek bir delikanlıyı bir erkek yapan bir dönüşümü izleriz. Gabriel kendi kişiliğinde tüm insanlığı yansıtan, üzeri henüz yazılmamış beyaz bir kâğıt gibidir. O sırada Silezya, halkın Polonya ile birleşmek isteğine rağmen Alman işgali altındaydı. Oysa altı yüz yıldan beri Polonya'yı anavatan olarak tanıyan Silezyalılar için bu durum ölümden de kötüydü. Bu yüzden bütün bir halk silaha sarılmıştı. Gabriel'in öyküsü de bunlardan biridir. Renkli. Geniş erkan. Oy./Olgierd Lukaszewicz, Jan Englert, Bernard Krawczyk, Daniel Olbrychski. Süresi/106 dakika.)

— **OYUN / GRA / Jerzy Kawalerowicz 1969** (Jerzy Kawalerowicz bu filminde, «Meleklerin Joanna Anası» ve «Firavun»da kaynak olarak yararlandığı ve kendisine Avrupa'nın en seçkin yönetmenlerinden biri sayılma olanağını kazandıran tarihsel konuları bir yana bırakmıştır. Daha önceki filimlerine bir dönüşle, Venedik Şenliği ödülünü kazanan «Gece Treni»ndeki anlatımını hatırlatan özel bir dramı içtenlikle vermeyi denemiştir. Karşılıklı bir anlaşmaya varabilmek için boşuna uğraşıp didinen iki kişinin psikolojik dramları, çağdaş uygarlıkla felsefi perspektiflerin karışımından örülmüş bir arka plânda verildiği için, öykü iki kişinin sınırlarını aşıp daha büyük boyutlar kazanmaktadır. Filmin baş kadın oyuncusu Lucyna Winnicka aynı zamanda yönetmenin eşi olup, oynadığı rolü büyü kbir başarı ile canlandırmaktadır.

Malgorzata, olgun, ve mesleği olan mimari sanatında çok başarılı bir kadındır. Kocası, Karol, katı düşüncelere sahip, görünüşe büyük önem veren ve aynı zamanda önemli sorumlulukları olan bir mevkie sahip bir kişidir. Oniki yıldan beri evli oldukları halde, bu evliliğin temelinde yatan bunalım, Karol'un kısa bir yolculuğu sırasında birdenbire patlak verir. Karol, Malgorzata'nın arkadaşı olan Joachim'le olan ilişkisini kıskanır, ama bu aslında bir bahaneden başka bir şey değildir. Çift, uzun süreden beri birbirlerinin bencilliğini yıkmaya çalışan bir oyunu sürdürmektedir. Bu oyun süresinde de yalnızlıktan, ölümden, yaşlanmaktan ve çevrelerindeki yabancılaşmış dünyada tek başlarına kalmaktan duydukları korkuyu açığa vururlar. Bu duygular, Malgorzata'nın bir av partisinde geçirdiği histeri krizinde, Varşova eteklerindeki bir köy düğününde saklanarak kayboluşunda ve rastgele bir delikanlının kollarına atılarak hem kendi yaşamından hem de kendisinden kaçmayı deneyişinde en çarpıcı biçimde ortaya çıkar. Bir süre

sonra evli çift, aralarındaki birliği yenilemek için bir atılım yaparlar. Ama boşuna. Görürler ki gerçek bir anlaşma mümkün değildir. Yapabilecekleri tek şey maskelerini takarak oyuna devam etmektir. Renkli. Oy. Lucyna Winnicka, Gustaw Holubek, Jan Machulski. Süresi/94 dakika.)

— **DUVARIN ARDINDA / ZA SCIANA / Krzysztof Zanussi 1971** (Sinematek üyelerinin Kristal Yapılar adlı çok ilginç eseriyle tanıdıkları Zanussi, Polonya sinemasının genç yönetmenleri arasında dünya çapında tanınan tek önemli isimdir. Zanussi, bu filminde de daha öncekilerde olduğu gibi çağdaş Polonya toplumunun bir kesiti içinde yer alan kişisel sorunlara eğiliyor. Bu sorunları deşerek hem kendi toplumunu hem de insanın evrensel yapısını açıklayan sonuçlara ulaşıyor. Zanussi'nin bu filminde anlatılan iki gencin öyküsüdür. Aynı büyük blok apartmanın bitişik dairelerinde oturan bu iki genç insandan biri Jean'dır. Üniversitenin kimya bölümünde asistandır. Bütünüyle işine dalmış, çevresiyle hemen hemen bütün ilişkisini yitirmiştir. Bir gün rastlantılar genç adamı komşularından bir genç kızın, Anna'nın özel, sıkıntılar ve karmaşalar içindeki yaşantısıyla yüzyüze getirir. Genç kız da asistandır. Üniversitenin biyoloji bölümünde. Anna'nın sinirleri çok bozuktur. Çıldırmaya iki adım uzaklıktadır. Başarısızlıklar, özellikle mesleki alandaki sıkıntılar sinirlerini adamakıllı yıpratmıştır. Yeni bir yaşantıyı kurmak, hayata yeniden başlamak, yeni amaçlar edinmek son derece güçtür onun için.
Jean'ın da çalıştığı enstitüde kendini tatmin edecek bir iş bulabilmek için yaptığı son teşebbüs te başarısız kalınca Anne, Jean'ı odasına çağırır. Sözde ona hazırladığı tezi gösterecektir. Aslında kimseden bulamadığı desteği, ilgiyi Jean'dan beklemektedir. Ama bu tür bir kişisel ilgi doğsun diye giriştiği bütün yakınlık teşebbüsleri gülünç durumlara dönüşür. Jean, genç kızın çabasını kolaylaştırıcı hiçbir şey yapmaz. Bütün isteği bir an önce işine, çalışmasının başına dönmektir. Sonunda Anna'nın zayıf sinirleri boşanır. Ondan ilgi beklediğini, kendisini kucaklamayı istediğini açıkça söyler. Ama boşunadır.
Gece, Anna kendini öldürmeye teşebbüs eder. Jean haberi duyunca altüst olur. Kızın duygularına cevap vermeye karar verir. Ama artık çok geçtir. Genç kızın artık ona ihtiyacı yoktur. Genç adam yeniden kendi dört duvarı arasına kapanır. Yaşamasının kesinlikle çizilmiş dört duvarı arasına. 1971 yılında Bergamo uluslararası şenliğinin büyük ödülünü kazanan filim, hem Zanussi'nin hem de Polonya sinemasının son yıllardaki en büyük başarılarından biridir. Oy./Maja Komorowska, Zbigniew Zapasiewicz. Süresi/60 dakika.)

BALE FİLİMLERİ TOPLU GÖSTERİSİ

— **GALINA ULANOVA** (Türkçe. Süresi/60 dakika kadar.)

— **MAYA PLISETSKAYA** (Türkçe. Süresi/70 dakika kadar.)

— **GENÇ DÜNYA BALESİ** (İngilizce. Süresi/75 dakika kadar.)

— **KÜÇÜK KAMBUR AT / THE LITTLE HUNCH HORSE / Aleksandr Radunski 1962** (Türkçe. Renkli. Oy./Maya Plisetskaya, Vladimir Vassilyev, Aleksandr Radunski. Süresi/86 dakika.)

— **ÜÇÜNCÜ GENÇLİK / TRETIA MOLODOSTJ / Jean Dreville 1966** (Renkli. Oy./Natalia Veliçko, Alla Larinova, Nikolay Çerkasov, Oleg Strizenov. Süresi / 100 dakika kadar.)

— **KUĞU GÖLÜ / LEBEDINOE OZERO / 1957** (Renkli. İngilizce. Oy./Maya Plisetskaya. Süresi/90 dakika kadar.)

(Bale sanatı da tıpkı müzik gibi sinemanın görüntü olanaklarından büyük ölçüde yararlanabilen, müziği ve insanın ritmik hareketlerini estetik biçimler içinde geniş halk kitlelerine yayabilen bir sanat dalıdır. Sinematek'de geçen ay düzenlediğimiz Bale Filimleri Toplu Gösterisi büyük ilgi, hatta hayranlıkla karşılandı. Üyelerimizin büyük bölümünün izlemek olanağını bu filimlerin tekrarı için yüzlerde istek geldi. Özellikle olağanüstü birer belge filmi olan Genç Dünya Balesi, Maya Plisetskaya, Kuğu Gölü gibi eserlerin yeniden sunuluşu birer olay olacaktır. Bu programda sunulacak olan filimlerin büyük çoğunluğu, evrensel bale sanatı içinde özel bir yeri bulunan Rus balerinlerinin sanatlarını yansıtmaktadır... **«Galina Ulanova»** ve **«Maya Plisetskaya»** adlı filimler, doğrudan doğruya bu ünlü balerinlerin sanatları üzerine Türkçe sözlü açıklamaları olan ilginç yapıtlardır. **«Genç Dünya Balesi»** adlı ilginç yapıt İngilizce açıklamalarla sunulacaktır. Yine Türkçe sözlü açıklamaları bulunan **«Küçük Kambur At»** ise bir kez daha Maya Plisetskaya'yı karşımıza çıkaracaktır. Dünyaca ünlü Bolşoy Tiyatrosu Balesi'nin oynadığı bu ilginç Rus masalı, küçük kambur bir at üstünde periler ülkesine yolculuk yapan ve çeşitli serüvenler geçiren Ivan'ın öyküsünü ele almaktadır. Filim, Bergamo'daki 4. Uluslararası Sanat Filimleri Şenliği'nde bir ödül kazanmıştır... Bir Fransız - Sovyet ortak yapımı olan **«Üçüncü Gençlik»** ise «Korkunç İvan» ve «Aleksandr Nevski» filimlerinin büyük aktörü Nikolay Çerkasov'un da rol aldığı, Fransız yönetmeni Jean Dréville tarafından yönetilmiş bir filimdir. Dréville, 1847'lerde Rusya'ya bale yapmak için gelmiş olan genç dansöz Marius Pétipa'nın öyküsünü anla-

tır. Petipa, partöneri olan güzel Maşenka'ya tutulur; evlenirler; birlikte Fransa'ya giderler; Maşenka orada tutunur; Marius Rusya'ya yalnız başına döner; ikinci bir kadınla ilişki kurar; ancak bu da onu tatmin etmez; o müzikte yenilikler arayan bir sanatçıdır; Çaykovski ile tanışır; onunla birlikte giriştikleri yeni araştırmalar Marius'a üçüncü gençliğini yaşatır... Nihayet ünlü balerin Maya Plisetskaya Çaykovski'nin ünlü **«Kuğu Gölü»** balesinin filmiyle yeniden karşımıza çıkacak.)

MODERN KLASİKLER /

— **NUREMBERG DURUŞMASI / JUDGEMENT AT NUREMBERG / Stanley Kramer 1961** (İngilizce. Oy./Spencer Tracy, Burt Lancaster, Montgomery Clift, Maximilian Schell, Marlene Dietrich, Judy Garland, Richard Widmark.)

— **ÇİFTLİĞİN RAHİBELERİ / LILIES OF THE FIELD / Ralph Nelson 1963** (Sidney Poitier'ye En İyi Erkek Oyuncu Oscar'ı kazandıran filim. İngilizce. Oy./Sidney Poitier, Lilia Skala.)

KONFERANSLAR /

— 18 Pazartesi 18.00'de : **ÇAĞDAŞ POLONYA SİNEMASI** / Onat Kutlar

— 25 Pazartesi 18.00'de : **POLONYA SİNEMA AFİŞLERİ VE GRAFİK SANATI** / Mengü Ertel

SERGİ /

— **POLONYA SİNEMA AFİŞLERİ** / 15 - 30 Eylül

EYLÜL

1 Cuma	/16.30 - 19.00/	**ÜÇÜNCÜ GENÇLİK / TRETIA MOLODOSTJ** / Jean Dreville 1966
2 Cumartesi	/16.30 - 19.00/	**KUĞU GÖLÜ / LEBEDINOE OZERO** / 1957
3 Pazar	/16.30 - 19.00/	**KÜÇÜK KAMBUR AT / THE LITTLE HUNCH HORSE** / Aleksandr Radunski 1962
5 Salı	/16.30 - 19.00/	**MAYA PLISETSKAYA**
6 Çarşamba	/16.30 - 19.00/	**GENÇ DÜNYA BALESİ**
7 Perşembe	/16.30 - 19.00/	**PROKOFIEV**
8 Cuma	/16.30 - 19.00/	**GALINA ULANOVA**
9 Cumartesi	/16.30 - 19.00/	**MAYA PLISETSKAYA**
10 Pazar	/16.30 - 19.00/	**GENÇ DÜNYA BALESİ**
12 Salı	/16.30 - 19.00/	**KUĞU GÖLÜ / LEBEDINOE OZERO** / 1957
13 Çarşamba	/16.30 - 19.00/	**PROKOFIEV**
14 Perşembe	/ 16.30 /	**ÜÇÜNCÜ GENÇLİK / TRETIA MOLODOSTJ** / Jean Dreville 1966
	/ 19.00 /	**KÜÇÜK KAMBUR AT / THE LITTLE HUNCH HORSE** / Aleksandr Radunski 1962
15 Cuma	/ 16.30 /	**MAYA PLISETSKAYA**
	/ 19.00 /	**GENÇ DÜNYA BALESİ**
16 Cumartesi	/ 16.30 /	**OYUN / GRA** / Jerzy Kawalerowicz 1969
	/ 19.00 /	**HERŞEY SATILIK / WSZYSTKO NA SPRZEDAZ** / Andrzej Wajda 1968
17 Pazar	/ 16.30 /	**KARA TOPRAĞIN TADI / SOL ZIEMI CZARNEJ** / Kazimierz Kutz 1969
	/ 19.00 /	**SARAGOSSA'DA BULUNAN EL YAZMASI / REKOPIS ZNALEZIONY W SARAGOSSIE** / Wojciech J. Has 1964
18 Pazartesi	/ 18.00 /	**KONFERANS / ÇAĞDAŞ POLONYA SİNEMASI** / Onat Kutlar

19 Salı	/16.30 - 19.00/	**OYUN** / **GRA** / Jerzy Kawalerowicz 1969
20 Çarşamba	/16.30 - 19.00/	**DUVARIN ARDINDA** / **ZA SCIANA** / Krzysztof Zanussi
21 Perşembe	/16.30 - 19.00/	**NUREMBERG DURUŞMASI** / **JUDGEMENT AT NUREMBERG** / Stanley Kramer 1961
22 Cuma	/16.30 - 19.00/	**NUREMBERG DURUŞMASI** / **JUDGEMENT AT NUREMBERG** / Stanley Kramer 1961
23 Cumartesi	/16.30 19.00/	**ÇİFTLİĞİN RAHİBELERİ** / **LILIES OF THE FIELD** / Ralph Nelson 1963
24 Pazar	/16.30 - 19.00/	**ÇİFTLİĞİN RAHİBELERİ** / **LILIES OF THE FIELD** / Ralph Nelson 1963
26 Salı	/16.30 - 19.00/	**HERŞEY SATILIK** / **WSZYSTKO NA SPRZEDAZ** / Andrzej Wajda 1968
27 Çarşamba	/14.00 - 19.00/	**SARAGOSSA'DA BULUNAN EL YAZMASI** / **REKOPIS ZNALEZIONY W SARAGOSSIE** / Wojciech J. Has 1964
28 Perşembe	/16.30 - 19.00/	**KARA TOPRAĞIN TADI** / **SOL ZIEMI CZARNEJ** / Kazimierz Kutz 1969
29 Cuma	/ 16.30 /	**HERŞEY SATILIK** / **WSZYSTKO NA SPRZEDAZ** / Andrzej Wajda 1968
	/ 19.00 /	**DUVARIN ARDINDA** / **ZA SCIANA** / Krzysztof Zanussi
30 Cumartesi	/ 16.30 /	**KARA TOPRAĞIN TADI** / **SOL ZIEMI CZARNEJ** / Kazimierz Kutz 1969
	/ 19.00 /	**SARAGOSSA'DA BULUNAN EL YAZMASI** / **REKOPIS ZNALEZIONY W SARAGOSSIE** / Wojciech J. Has 1964
EKİM		
1 Pazar	/ 16.30 /	**DUVARIN ARDINDA** / **ZA SCIANA** / Krzysztof Zanussi
	/ 19.00 /	**OYUN** / **GRA** / Jerzy Kawalerowicz 1969

FİLİM GÖSTERİLERİ /

ÇAĞDAŞ POLONYA SİNEMASI TOPLU GÖSTERİSİ /

— **SARAGOSSA'DA BULUNAN EL YAZMASI / REKOPIS ZNALEZIONY W SARAGOSSIE** / Wojciech J. Has 1964

— **HERŞEY SATILIK / WSZYSTKO NA SPRZEDAZ** / Andrzej Wajda 1968

— **KARA TOPRAĞIN TADI / SOL ZIEMI CZARNEJ** / Kazimierz Kutz 1969

— **OYUN / GRA** / Jerzy Kawalerowicz 1969

— **DUVARIN ARDINDA / ZA SCIANA** / Krzysztof Zanussi 1971

BALE FİLİMLERİ TOPLU GÖSTERİSİ /

— **GALINA ULANOVA** / Belge filmi

— **KUĞU GÖLÜ / LEBEDINOE OZERO** / 1957

— **MAYA PLISETSKAYA** / Belge filmi

— **GENÇ DÜNYA BALESİ** / Belge filmi

— **KÜÇÜK KAMBUR AT / THE LITTLE HUNCH HORSE** / Aleksandr Radunski 1962

— **ÜÇÜNCÜ GENÇLİK / TRETIA MOLODOSTJ** / Jean Dreville 1966

MÜZİK VE SİNEMA /

— **PROKOFIEV** / Belge filmi

MODERN KLASİKLER /

— **NUREMBERG DURUŞMASI / JUDGEMENT AT NUREMBERG** / Stanley Kramer 1961

— **ÇİFTLİĞİN RAHİBELERİ / LILIES OF THE FIELD** / Ralph Nelson 1963

KONFERANSLAR /

— 18 Pazartesi 18.00'de : **ÇAĞDAŞ POLONYA SİNEMASI** / Onat Kutlar

— 25 Pazartesi 18.00'de: **POLONYA SİNEMA AFİŞLERİ VE GRAFİK SANATI** / Mengü Ertel

SERGİ /

— **POLONYA SİNEMA AFİŞLERİ SERGİSİ** / 15 - 30 Eylül

Sinematek Üyeleri :

— Ticarî sinemalarda görülmesine imkân olmayan filimleri görebilirler.
— Kitaplıktan yararlanırlar.
— Açık oturumlara, konferanslara, tartışmalara katılırlar.
— Filimler veya sinemayla ilgili belgeler üzerinde araştırma yapmak isterlerse Sinematek'in kendilerine sağladığı imkânlardan yararlanırlar.
— Sinema sanatı ile ilgili bütün soruları cevaplandıran bir kurumun imkânlarına kavuşurlar.

Sinematek'e üye olmak için :

— İki vesikalık fotoğraf vererek üyelik dilekçesini doldurmak.
— Yıllık ödentiyi ödemek (bu ödenti, öğrenciler, öğretmenler ve kol işçileri için 50.00 TL., öğrenci olmayanlar için 120 TL., üye eşleri için 60 TL. dir.) yeterlidir.

Sinematek Gösterileri :

— Pazartesi hariç hergün 14.00 - 16.30 - 19.00 - 21.30 da yapılır.

Sinematek'in Adresi :

Türk Sinematek Derneği, Sıraselviler Caddesi, No : 65 Taksim
Tel. : 49 87 43. Üyelik işlemleri : 10.00 - 21.30 arasında yapılır.

Ön Kapak / Erkal Yavi

FİLİM 72 / Türk Sinematek Derneği'nin yayın organı olarak ayda bir yayınlanır / Sahibi Türk Sinematek Derneği adına Onat Kutlar / Yazı İşleri sorumlusu : Ömer Pekmez / Bu sayıyı hazırlayan : Nezih Cos / Dergide yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir, dergiyi bağlamaz / Yönetim Yeri : Türk Sinematek Derneği, Sıraselviler Caddesi, No. 65 Beyoğlu, İstanbul / Tel : 49 87 43 / P. K. 307 Beyoğlu / Dizgi ve Baskı : Lâtin Matbaası / Baskı tarihi : 31/8/1972

SAYI : 25 **3 LİRA**

film 72

SAYI : 25
EYLÜL

PROGRAM 12 SAYFADADIR